

**ЗАХІДНО-
УКРАЇНСЬКА
НАРОДНА
РЕСПУБЛІКА**
1918 • 1923

**Ілюстрована
історія**

УДК 94 (4728) п1918-
1923 рр. (084.1)
ББК 63.3 (4укр 3) Я6

К 88
ЗУНР, 1918-1923:
Ілюстрована історія.
Львів - Івано-
Франківськ: Ману-
скрипт - Львів, 2008. -
524 с.; іл.

Рекомендувала до друку вчена рада Прикарпатського націо-
нального університету імені Василя Стефаника

Ювілейне ілюстроване видання, присвячене 90-й річниці утворення
Західно-Української Народної Республіки, стало результатом творчої
співпраці великого колективу вчених вищих навчальних закладів і на-
укових установ Івано-Франківська, Львова, Києва, Чернігіві, Тернополя,
Ужгорода. Книга є сиробою сучасного осмислення важливих, складних
і суперечливих сторінок історії українського національного державот-
ворення ХХ століття, певного узагальнення здобутків української іс-
торіографії у вивчені цієї тематики за роки незалежності України.
Автори прагнули охопити всі основні аспекти минулого ЗУНР – від
передумов, революційного зрушу, внутрішньополітичного курсу, міжна-
родного становища держави та визвольної боротьби за її відновлення
до національних, економічних, соціальних і культурних процесів, а та-
кож повсякденного життя й побуту місцевого населення в 1918-1923
роках, розкрити досліджувані проблеми через призму фотодокументів
та іншого оригінального, автентичного ілюстративного матеріалу.

Для студентів, викладачів, науковців, учителів, учнів, а також тих,
хто цікавиться історією рідного краю

Автор ідеї, головний редактор
і керівник авторського колективу
Микола Кугутяк

Технічний керівник проекту
Петро Мелень

Координатор проекту
Іван Монолатій

Редакційна рада:
Віктор Анушкевичус, Микола Вегеш, Максим Гон, Володимир Грабовецький,
Дмитро Данилюк, Олександр Добржанський, Олег Жерноклеєв, Олександр
Карпенко, Орест Красівський, Микола Кугутяк, Микола Литвин, Василь Мар-
чук, Петро Мелень, Ігор Олійник, Богдан Остафійчук, Микола Палійчук, Май
Панчук, Олександр Рєйт, Петро Федорчак, Степан Хороб, Мирон Черепанин.

Редакційна колегія:
Сергій Адамович, Петро Арсенич, Оксана Барап, Лілія Бурачок, Василь
Бурдуланюк, Микола Вегеш, Володимир Великочий, Микола Вітенко, Богдан
Гаврилів, Тамара Галицька-Дідух, Максим Гон, Володимир Грабовецький,
Ігор Гурак, Дмитро Данилюк, Сергій Дерев'янко, Іван Дячишин, Олександр
Добржанський, Юрій Довган, Олег Єгрешій, Олег Жерноклеєв, Олександр
Карпенко, Лариса Кобута, Степан Кобута, Володимир Комар, Андрій Королько,
Петро Костючок, Орест Красівський, Володимир Кройтор, Микола Кугутяк,
Микола Лазарович, Микола Литвин, Ігор Любчик, Олександр Марущенко,
Василь Марчук, Іван Миронюк, Катерина Мицан, Андрій Міцук, Іван
Монолатій, Михайло Москалюк, Олег Павличин, Михайло Паньків, Май
Панчук, Ігор Пилипів, Ігор Райківський, Олександр Рєйт, Михайло Сигіцин,
Ігор Соляр, Петро Федорчак, Степан Хороб, Ігор Цепенда, Мирон Черепанин,
Лілія Шологон, Тадей Яценюк

Рецензенти:

Леонід Зашкільняк – доктор історичних наук, професор
(Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України).

Степан Макарчук – доктор історичних наук, професор
(Львівський національний університет імені Івана Франка).

Олександр Рубльов – доктор історичних наук, професор
(Інститут історії України НАН України).

Федір Турченко – доктор історичних наук, професор
(Запорізький національний університет).

© «МАНУСКРИПТ – ЛЬВІВ»

© Автори текстів

ISBN 978-966-2067-01-9

ЗМІСТ

ВСТУП	6	
РОЗДІЛ I. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ		
1. Етносоціальний розвиток західноукраїнських земель у складі Австро-Угорщини.....	24	
2. Українське національне відродження 1848-1914 років		
Галичина.....	38	
Буковина.....	56	
Закарпаття.....	72	
3. Український визвольний рух у роки Першої світової війни (1914-1918).....	82	
РОЗДІЛ II. ВЕЛИКИЙ ЗРИВ		
1. Листопадовий чин.....	120	
2. Революційні події на Буковині 1918 року.....	142	
3. Боротьба українців Закарпаття за соборну Українську державу в 1918-1919 роках. Гуцульська республіка.....	156	
4. Український соборницький рух на Лемківщині в 1918-1919 роках.....	164	
РОЗДІЛ III. ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА		
1. Органи влади, управління та самоврядування.....	172	
2. Законодавча і нормотворча діяльність.....	182	
3. Реформування економіки.....	192	
4. Фінансова політика та грошовий обіг	202	
5. Партийно-політичне життя.....	214	
6. Злука ЗУНР і УНР	228	
7. Політика щодо національних меншин.....	238	
8. Столиці ЗУНР - Львів, Тернопіль, Станиславів.....	256	
9. Збройні сили.....	276	
РОЗДІЛ IV. МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА ВІЙСЬКОВІ АСПЕКТИ		
1. Зовнішня політика.....	292	
2. Українсько-польська війна 1918-1919 років.....	320	
РОЗДІЛ V. НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНЦІВ (1919-1923)		
1. Румунська окупація Буковини й Покуття.....	348	
2. Політика Польщі в Галичині.....	360	
3. Боротьба за відновлення української держави.....	374	
РОЗДІЛ VI. КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЕ І ДУХОВНЕ ЖИТТЯ		
1. Освітня політика.....	396	
2. Державно-церковні відносини.....	410	
3. Наука.....	422	
4. Література.....	426	
5. Видавництва.....	440	
6. Театр.....	442	
7. Музичне життя	448	
8. Живопис. Скульптура.....	454	
9. Українська преса.....	458	
10. Шоденний побут.....	470	
11. ЗУНР у пам'ятках історії і культури.....	480	
ПІСЛЯМОВА.....		504
Резюме.....	506	
Джерела до історії ЗУНР.....	510	
Бібліографія ЗУНР.....	515	

Українська революція 1917–1920 рр. підсумувала динамічний розвиток національного руху кінця ХІХ – початку ХХ століття, стала якісно новим етапом у формуванні української нації, побудові незалежної соборної Української держави. Революційні процеси на українських землях були ключовими і мали далекосяжні наслідки для історії Східної і Центральної Європи.

Утворення та діяльність Західно-Української Народної Республіки 1918–1923 років – подія величезного міжнародного та внутрішньоукраїнського значення, адже її існування створило реальну основу для майбутньої боротьби за відновлення незалежної Української соборної держави.

За прикладом інших народів Європи в ЗУНР було створено власні законодавчі та виконавчі органи влади, правоохоронні органи та Збройні сили. Парламент ЗУНР – Українська Національна Рада – та уряд – Державний Секретаріат – прийняли низку законів та розпоряджень, які регламентували діяльність усіх галузей державного життя. Лінію побудови держави на правовій основі продовжили керівні кола ЗУНР і під час Злуки ЗУНР і УНР, яка передбачала створення единого українського законодавства.

В ЗУНР було утворено демократичну політичну систему, у якій широко представлено весь спектр політичних партій, громадських та профспілкових організацій. Крім українських, у політичну систему входили партії та організації національних меншин. Усі законодавчі акти ЗУНР забезпечували їм широку участь в управлінні державою та гарантували політичні, економічні та культурно-освітні права.

Державний механізм ЗУНР, попри важке військове та соціально-економічне становище, забезпечував нормальну життєдіяльність, а основною причиною втрати державності була зовнішня агресія набагато сильніших держав – Польщі та Румунії.

Існування Західно-Української Народної Республіки 1918–1923 рр. – закономірний результат розвитку українського національно-визвольного руху. Опера на широкому волевиявленні й підтримці народних мас, національно-демократична за свою суттю, ЗУНР утверждувала віковічне прагнення української нації до волі, соборності й незалежного державного існування.